

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС, ФІНАНСОВЕ ПРАВО, ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

УДК 342.9
DOI

Я. І. Кулик

orcid.org/0000-0003-3326-9666

*ад'юнкта кафедри адміністративного, цивільного, господарського права і процесу
Академії Державної пенітенціарної служби*

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

В умовах сьогодення однією з найбільш важливих сфер суспільного життя, яке потребує чіткого врегулювання, є сфера фізичної культури та спорту. Це зумовлено насамперед тим, що культурно-духовний розвиток нації без якісного нормативного регулювання є неможливим апріорі. Разом із тим із моменту прийняття профільного закону у цій сфері, а саме Закону України «Про фізичну культуру і спорт», минуло вже 27 років і з тих часів було внесено низку змін до нього, що відчутно вплинуло на його зміст, тому й закономірно, що існують погляди щодо ухвалення аналогічного закону в новій редакції або ж навіть ухвалення Спортивного кодексу України. Тому, на наше переконання, вищезазначені обставини й актуалізують дослідження питання адміністративно-правового регулювання у сфері фізичної культури та спорту.

Проблематика адміністративно-правового регулювання у сфері фізичної культури і спорту в останні роки набуває особливої актуальності, що підтверджує низка наукових досліджень у вказаній сфері. Так, зокрема, різноманітні аспекти адміністративно-правового регулювання та публічного управління у сфері фізичної культури і спорту досліджували такі вчені: О.М. Балакірева, І.Л. Гасюк, В.А. Головенько, М.А. Журба, В.І. Загуменник, М.С. Калина, В.А. Капличний, З.Р. Кісіль, В.В. Коваленко, В.К. Колпаков, С.М. Луценко, Г.В. Михайленко, С.В. Нікітенко, Д.Ю. Петришин, І.Є. Рибчич, Л.В. Романенко, В.М. Соловійов, В.О. Сутула, Р.В. Чередник. Однак попри дослідження вказаних науковців нині залишається безліч проблемних та невирішених питань адміністративно-правового регулювання відносин у сфері фізичної культури і спорту, які потребують вирішення.

Метою статті є дослідження проблемних питань та перспектив розвитку адміністративно-правового регулювання у сфері фізичної культури та спорту та внесення пропозицій стосовно вдоскона-

лення адміністративно-правового регулювання у цій галузі.

Дослідження адміністративно-правового регулювання у сфері фізичної культури та спорту, на нашу думку, доцільно розпочати насамперед із того, що відносини у вказаній сфері характеризуються надзвичайно широким спектром відносин [1, с. 210]. У зв'язку із цим цілком доречно оперувати терміном «фізкультурно-спортивне законодавство» («спортивне законодавство», «законодавство у сфері фізичної культури та спорту» та ін.), яке охоплює низку нормативних актів, які регулюють відповідне коло суспільних відносин.

Разом із тим, як уже було відзначено вище, нині базовим законодавчим актом, який визначає загальні правові, організаційні, соціальні та економічні основи діяльності у сфері фізичної культури і спорту та регулює суспільні відносини у створенні умов для розвитку фізичної культури і спорту, є Закон України «Про фізичну культуру і спорт» від 24 грудня 1993 р. Так, зокрема, відповідно до вказаного вище Закону, держава регулює відносини в галузі фізичної культури й спорту шляхом формування державної політики й цієї галузі, створення відповідних державних органів та умов їхньої діяльності й функціонування, гарантує право громадян на заняття фізичною культурою та спортом. Окрім того, у вказаному Законі визначаються та характеризуються сфери та напрями впровадження фізичної культури і спорту [2]. При цьому органи державного управління в галузі фізичної культури та спорту, відповідно до вищезазначеного Закону, вирішують такі завдання, як:

- 1) розвиток дитячо-юнацького спорту;
- 2) розвиток фізичної культури і спорту серед населення працездатного віку;
- 3) фізичне виховання і заняття спортом громадян похилого віку й інвалідів;
- 4) створення фізкультурно-спортивної інфраструктури для розвитку масового спорту як у

закладах освіти, так і за місцем проживання громадян;

5) будівництво спортивних об'єктів для розвитку фізичної культури та спорту вищих досягнень за основними видами спорту;

6) забезпечення підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації спеціалістів у сфері фізичної культури та спорту;

7) підвищення заінтересованості різноманітних категорій населення до занять фізичною культурою та спортом шляхом пропаганди фізичної культури, спорту і ведення здорового способу життя;

8) удосконалення нормативно-правової бази в галузі фізичної культури та спорту;

9) створення необхідних умов реалізації і розвитку спорту вищих досягнень, підготовки спортивного резерву тощо [3, с. 97].

Отже, виходячи з вищезазначеного, можемо помітити, що Законом України «Про фізичну культуру і спорт» регулюється надзвичайно велике коло питань, що безпосередньо пов'язані зі здійсненням публічного управління у сфері фізичної культури та спорту.

Разом із тим слід зазначити, що вказаний Закон містить деякі недоліки, пов'язані з адміністративно-правовим регулюванням. Так, наприклад, ст. 5 цього Закону передбачає двох суб'єктів здійснення державного управління в галузі фізичної культури та спорту:

1) органи державної влади в особі центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування державної політики у сфері фізичної культури і спорту, центрального органу виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері фізичної культури і спорту за сприяння інших органів державної влади;

2) органи місцевого самоврядування [2].

Щоправда, при цьому відзначимо, що у ст. 6 цього ж Закону визначено повноваження лише органів державної влади та взагалі не визначено повноваження органів місцевого самоврядування в галузі спорту, що є дійсно суттєвим недоліком. Саме тому, щоб усунути даний недолік, необхідно доповнити Закон окремою статтею «Повноваження органів місцевого самоврядування у сфері фізичної культури і спорту» та за аналогією з повноваженнями Міністерства молоді та спорту України чітко визначити повноваження також й органів місцевого самоврядування у цій галузі з урахуванням положень ст. 32 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», де чітко окреслено повноваження органів місцевого самоврядування у сфері фізкультури і спорту [4].

Також вважаємо, що необхідно звернути увагу на те, що існує й інша позиція щодо вирішення вищезазначеного питання. Зокрема, вітчизняни-

ми дослідниками пропонується доповнити Закон України «Про фізичну культуру і спорт» окремим розділом «Державне регулювання спорту», у якому потрібно чітко визначити порядок здійснення публічно-управлінської діяльності держави у галузі спорту [5, с. 106]. Такі зміни, на нашу думку, є досить позитивними й актуальними, оскільки, окрім ст.ст. 5, 6 Закону України «Про фізичну культуру і спорт», повноваження суб'єктів публічного управління у цій сфері розподілені по різних нормативних актах.

Таким чином, на нашу думку, така систематизація норм права дала б змогу чітко визначити повноваження суб'єктів публічного управління у сфері фізичної культури та спорту і не потрібно було б під час застосування норми права відсилатися до іншого нормативного акта.

Відзначимо, що Законом України «Про фізичну культуру і спорт» не обмежується регулювання відносин у сфері фізичної культури та спорту. Так, зокрема, відносини у сфері фізичної культури та спорту врегульовано й іншими нормативно-правовими актами, серед яких виділяємо такі законодавчі акти: «Про Кабінет Міністрів України», «Про центральні органи виконавчої влади», «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про місцеві державні адміністрації», «Про органи самоорганізації населення», положення яких визначають повноваження уряду, центральних органів виконавчої влади, органів виконавчої влади на місцях, органів місцевого самоврядування у галузі фізичної культури та спорту, а також безпосередньо самих громадян; «Про підтримку олімпійського, паралімпійського руху та спорту вищих досягнень в Україні», який забезпечує правове регулювання відносин, що спрямовані на розвиток олімпійського та паралімпійського руху в Україні, а також гарантує державну підтримку його учасникам; «Про запобігання корупції», «Про запобігання впливу корупційних правопорушень на результати офіційних спортивних змагань», які спрямовані на запобігання корупції у цілому та на запобігання впливу на результати офіційних спортивних змагань корупційних правопорушень та порушень, пов'язаних із корупцією у сфері спорту, визначають засади, особливості суб'єктів і заходів запобігання та виявлення зазначених порушень і усунення їхніх наслідків, а також відповідальність за них; «Про пенсії за особливі заслуги перед Україною», яким визначено можливість одержання пенсій спортсменам, які мали вагомі досягнення в спорті; Кодекс України про адміністративні правопорушення та Кримінальний кодекс України в частині юридичної відповідальності за правопорушення у сфері спорту; Водний кодекс України в частині організації спортивного рибальства та низка інших як законодавчих, так і підзаконних актів.

Отже, у цілому комплексний аналіз значної кількості нормативно-правових актів у галузі фізичної культури та спорту, що прийняті за роки незалежності нашої держави, дає можливість констатувати, що зусилля держави спрямовуються на вдосконалення механізмів правового, наукового, організаційного, медичного, інших видів забезпечення функціонування сфери фізичної культури та спорту, а також приведення їх у відповідність до соціально-політичних, економічних реалій сучасного життя [6, с. 12].

Висновки. Таким чином, підсумовуючи викладене вище, можемо зробити висновок, що публічне управління у сфері фізичної культури та спорту врегульовано дійсно великою кількістю законодавчих актів, а тому нині є необхідність у систематизації фізкультурно-спортивного законодавства. Вирішення цієї проблеми можливе двома шляхами: 1) внесенням змін до Закону України «Про фізичну культуру і спорт» з урахуванням сучасних тенденцій розвитку галузі і галузевого законодавства; 2) ухваленням Спортивного кодексу України, яким було б кодифіковано норми права досліджуваної галузі. Уважаємо, що саме другий шлях є більш доцільним, адже, зважаючи на значний масив нормативних актів, які були прийняті в роки незалежності України, кодифікація галузевого законодавства є більш прийнятною, ніж внесення змін до чинного Закону.

Література

1. Курс адміністративного права України : підручник / за заг. ред. В.В. Коваленка. Київ : НАВС, 2012. 808 с.
2. Про фізичну культуру і спорт : Закон України від 24.12.1993 № 3808-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1994. № 14. Ст. 80.
3. Нікітенко С. Особливості нормативно-правового регулювання фізичного виховання і спорту в Україні. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2016. Вип. 1. С. 95–100.
4. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1997. № 24. Ст. 170.
5. Капличний В.А. Недоліки Закону України «Про фізичну культуру і спорт». *Прикарпатський юридичний вісник*. 2019. № 4–2. С. 103–107.
6. Гасюк І.Л. Механізми державного управління фізичною культурою та спортом в Україні : автореф. дис. ... д-ра наук з держ. упр. : 25.00.02 ; Національна академія державного управління при Президентові України. Київ, 2013. 39 с.

Анотація

Кулик Я. І. Адміністративно-правове регулювання у сфері фізичної культури та спорту: проблеми та перспективи розвитку. – Стаття.

У статті досліджено особливості адміністративно-правового регулювання у сфері фізичної культури та спорту в Україні. Зокрема, визначено, що адміністративно-правові відносини у сфері фізичної культури

та спорту врегульовано низкою нормативно-правових актів, основним серед яких є Закон України «Про фізичну культуру і спорт».

Наведено основні недоліки Закону України «Про фізичну культуру і спорт» у частині публічного управління у сфері фізичної культури і спорту та запропоновано шляхи їх вирішення та врегулювання проблемних питань. Зокрема, запропоновано в Законі України «Про фізичну культуру і спорт» визначити повноваження органів місцевого самоврядування у сфері фізичної культури та спорту й, відповідно, доповнити його окремою статтею, де чітко будуть визначені повноваження органів місцевого самоврядування в досліджуваній сфері публічного управління.

Визначено й інші нормативно-правові акти, які безпосередньо регулюють адміністративно-правові відносини у сфері фізичної культури та спорту, та їхні специфіку і регулюючий вплив на відповідне коло адміністративно-правових відносин.

Визначено потребу в необхідності систематизації фізкультурно-спортивного законодавства України та запропоновано шляхи відповідної систематизації: 1) внесення змін до Закону України «Про фізичну культуру і спорт»; 2) прийняття Спортивного кодексу України. Ці зміни вирішать низку проблем організаційно-правового характеру, пов'язаних з адміністративно-правовим регулюванням відносин у сфері фізичної культури та спорту в Україні. Саме другий шлях вважається більш доцільним, адже, зважаючи на значний масив нормативних актів, які були прийняті в роки незалежності України, кодифікація галузевого законодавства є більш прийнятною, ніж внесення змін до чинного Закону України «Про фізичну культуру і спорт».

Ключові слова: фізична культура, спорт, регулювання, відносини, закон, публічне управління, держава, органи місцевого самоврядування.

Summary

Kulyk Ya. I. Administrative and legal regulation in the field of physical culture and sports: problems and prospects of development. – Article.

The scientific article examines the features of administrative and legal regulation in the field of physical culture and sports in Ukraine. In particular, it is determined that the administrative and legal relations in the field of physical culture and sports are regulated by a number of legal acts, the main of which is the Law of Ukraine «On Physical Culture and Sports».

Also, this scientific article presents the main shortcomings of the Law of Ukraine «On Physical Culture and Sports» in terms of public administration in the field of physical culture and sports and, accordingly, suggests ways to solve them and resolve problematic issues. In particular, it is proposed in the Law of Ukraine «On Physical Culture and Sports» to define the powers of local governments in the field of physical culture and sports and accordingly supplement the Law of Ukraine «On Physical Culture and Sports» with a separate article, which will clearly define the powers of local governments public administration.

Also in this scientific article other normative-legal acts which directly regulate administrative-legal relations in the field of physical culture and sports are defined and their specificity and regulating influence on the corresponding circle of administrative-legal relations is defined.

Also, the need for the need to systematize the physical culture and sports legislation of Ukraine is

identified and the ways of appropriate systematization are proposed: 1) by amending the Law of Ukraine «On Physical Culture and Sports»; 2) adoption of the Sports Code of Ukraine. These changes will solve a number of organizational and legal problems related to the administrative and legal regulation of relations in the field of physical culture and sports in Ukraine. It is determined that the second way is considered

more appropriate, because given the large array of regulations adopted during the independence of Ukraine, the codification of sectoral legislation is more acceptable than amending the current Law of Ukraine «On Physical Culture and Sports».

Key words: physical culture, sports, regulation, relations, law, public administration, state, local self-government bodies.